

Jadwiga Czachowska

Pracownia Dokumentacji Literatury Współczesnej

Biuletyn Polonistyczny 23/4 (78), 111-116

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Cecylia Gajkowska ukończyła pracę nad bibliografią opracowań dotyczących prasy polskiej od czasów najdawniejszych do r. 1939 i ma poważnie zaawansowaną bio-bibliografię Teofila Lenartowicza.

Mgr Maria Bokszczanin - wraz z red. Haliną Geber - zebrała bibliografię do "Dziejów literatury polskiej" Juliana Krzyżanowskiego oraz - z modyfikacjami - do angielskiego przekładu tego dzieła, sama zaś wykonała wiele prac edytorskich nad "Szkicami folklorystycznymi" (1980) i nowym wydaniem "Paralel" tegoż autora.

Mgr Wanda Roszkowska-Sykałowa jest współpracowniczką "Rocznika Literackiego", dla którego od r. 1974 zestawia dziennik życia literackiego.

Interesujące inedita epistolarne polskie i francuskie zostały ogłoszone przez dr Krystynę Czajkowską (nieznany list Mickiewicza) oraz dr Halinę Gacową (listy Ch. de Montalemberta do adresatów polskich, opracowane wraz z prof. Jerzym Parvim).

Ponadto członkowie Pracowni współpracują ze "Słownikiem Pisarzy Polskich" redagowanym przez prof. Jarosława Maciejewskiego (dr H. Gacowa, mgr W. Roszkowska-Sykałowa), z "Polskim Słownikiem Biograficznym" (liczne biogramy pióra dr C. Gajkowskiej), opracowują noty do "Biuletynu Polonistycznego" i in.

— Prof. dr Edmund Jankowski

Pracownia Dokumentacji Literatury Współczesnej

Zadaniem Pracowni (utworzonej w 1966 r.) jest prowadzenie prac bibliograficznych, biobibliograficznych i faktograficznych, tworzących szeroko pojętą dokumentację literatury i polskiego

życia literackiego po 1918 r. Realizacja dokonywana jest przede wszystkim poprzez prace zespołowe, a także prace indywidualne poszczególnych pracowników.

W okresie 1975-1980 zespół Pracowni tworzyli pracownicy naukowo-badawczy posiadający nadto stopień specjalizacyjny dyplomowanego pracownika dokumentacji naukowej: dr J. Czachowska - kierownik Pracowni (adiunkt), dr dr M. Brykalska, F. Lichodziejewska, B. Winklowska (adiunkci), mgr mgr E. Głębińska, A. Szalagan (st. asyst.). Od r. 1977 należała nadto do zespołu mgr M. Kotowska (asyst.), uczestnicząca w pracach nad "Słownikiem Pseudonimów Pisarzy Polskich (dział współczesny).

Podstawową pracą całego zespołu, w której uczestniczył nadto doc. dr hab. Roman Loth, była seria II "Słownika Współczesnych Pisarzy Polskich", redagowana przez J. Czachowską; trzy tomy tej serii ukazały się w latach 1977, 1978, 1980 (nakładem PWN).

Seria II stanowi opracowanie biobibliograficzne generacji pisarzy polskich, którzy debiutowali lub w sposób istotny rozwinięli swą twórczość w latach 1950-1965 (okres wcześniejszy, tj. pisarze rozpoczynający swą twórczość przed 1950 r., został objęty pierwszą, czterotomową serią "Słownika", Warszawa 1963-1966).

Wydawnictwo przeznaczone jest przede wszystkim dla historyków literatury, krytyków literackich i innych osób zajmujących się profesjonalnie literaturą współczesną. Stanowić ma bazę dokumentacyjną i punkt wyjścia dla wszelkich badań z tego zakresu. Zgodnie z tym założeniem praca w obrębie każdego z 473 haseł podaje: a) szczegółowy biogram pisarza; b) bibliografię jego twórczości, obejmującą: dzieła oryginalne, przekłady dokonywane przez autora, przygotowane przez niego prace edytorskie i redakcyjne, informację o współpracy z czasopismami (w wymienionych zakresach zostały uwzględnione książki, inscenizacje teatralne,

realizacje telewizyjne, radiowe i filmowe utworów pisarza oraz przekłady jego dzieł na języki obce); c) szczegółową bibliografię opracowań o życiu i twórczości pisarza (monografie, studia, artykuły, recenzje). Informacje biograficzne i bibliograficzne zostały doprowadzone do 1970 r. Uzupełnieniem zrzębu głównego "Słownika" jest zamieszczony w t. 3 aneks bibliograficzny za lata 1971-1975 (opracowywanie tomu 3 zostało ukończone w 1976 r.), obszerny "Słownik Pseudonimów i Kryptonimów", wykaz antologii, almanachów i książek zbiorowych oraz indeksy: tytułów i nazw osobowych.

Równocześnie od 1976 r. cały zespół Pracowni oraz należący do innych Pracowni: doc. dr hab. R. Loth, dr H. Filipkowska, mgr J. Kaczyńska, mgr J. Łuczyńska, podjął pracę (pod kierownictwem dr J. Czachowskiej) nad hasłami współczesnymi do przewodnika biobibliograficznego "Pisarze polscy", przygotowywanego w planie naukowym Instytutu (problem węzłowy 11.1), pod naczelną redakcją prof. dra J. Maciejewskiego. Przewodnik ten, przeznaczony dla szerokiego odbiorcy (studentów, uczniów szkół średnich, miłośników literatury) ma objąć w jednym układzie alfabetycznym ok. 3000 haseł osobowych - od staropolszczyzny po współczesność. Poszczególne opracowania składają się z faktograficznego życiorysu, bibliografii podmiotowej, pomijającej mniej ważne utwory i wydania, oraz bibliografii przedmiotowej, wskazującej tylko najważniejsze opracowania ogólne o pisarzu. Z ogólnej liczby ok. 950 haseł współczesnych opracowano hasła do t. 1: A-J (283 hasła), do t. 2: K-P (340 haseł), do t. 3: R-Z (250 haseł). Pozostałe hasła (ok. 50) oraz uzupełnienie wszystkich haseł materiałami do 1980 r. włącznie zostanie wykonane w 1981 r. - całość ma zostać oddana do druku w PIW na jesieni 1981 r.

W ramach Pracowni prowadzone były nadto prace nad "Bibliografią literatury polskiej w latach II wojny światowej", w których udział brały: dr J. Czachowska (kierownik tematu w problemie węzłowym), mgr M.K. Maciejewska (st. dokumentalista dyplomowany) i dr T. Tyszkiewicz (st. dokumentalista dyplomowany) oraz osoby zatrudnione na pracach zleconych przy gromadzeniu materiałów.

Zadaniem tej bibliografii (opracowywanej od 1971 r.), o zasięgu chronologicznym wyznaczonym datami: 1 IX 1939 - 8 V 1945, o nieograniczonym zasięgu terytorialnym i wydawniczo-formalnym (obejmuje książki, broszury, utwory drukowane w wydawnictwach zbiorowych i w ok. 900 czasopiśmie, a także utwory rozpowszechniane w inny sposób aniżeli drukiem: sztuki wystawiane przez zespoły zawodowe i amatorskie, pieśni śpiewane, utwory recytowane, znane tylko z relacji i wspomnień itp.) jest możliwie pełne zestawienie i opis tekstów literackich i paraliterackich, zarówno autorów polskich, jak przekładów polskich z literatur obcych, zarejestrowanie dorobku z zakresu historii literatury i krytyki literackiej oraz materiałów dotyczących polskiego życia literackiego i teatralnego w okupowanym kraju i na emigracji.

W okresie 1975-1980 kontynuowano i ukończono gromadzenia materiałów do bibliografii, wykorzystując zbiory bibliotek krajowych oraz dzięki stypendiom Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku, bibliotek zagranicą (zwłaszcza Biblioteki Polskiej w Londynie), zbiory w Glasgow, bibliotek polskich i amerykańskich w Stanach Zjednoczonych. W 1979 r. przystąpiono do redagowania materiałów (ok. 25 000 opisów bibliograficznych) i przygotowywania maszynopisu do druku.

Tym przedsięwzięciom zespołowym towarzyszyły przygotowywane przez poszczególnych członków Pracowni w niewielkim wymia-

rze czasu etatowego indywidualne prace dokumentacyjne (również w problemie węzłowym), dotyczące wybitnych pisarzy współczesnych: Karola Irzykowskiego (kalendarium życia i twórczości wraz z bibliografią, oprac. dr B. Winklowa), Marii Kuncewiczowej (monografia biobibliograficzna, oprac. mgr A. Szałagan), Leona Kruczkowskiego (bibliografia, oprac. mgr J. Kaczyńska) oraz grup literackich w okresie 1945-1975 (praca problemowo-dokumentacyjna mgr E. Głębieckiej). Ukończenie tych prac przewidziane jest na koniec 1982 r. Nadto kontynuowane były prace nad edycją krytyczną "Dzieł poetyckich" Broniewskiego (oprac. dr F. Lichodziejewska) i biografią Świętochowskiego (oprac. dr M. Brykałska).

Jak wobec przedstawionych wyżej dokonań Pracowni: ukończenia serii II "Słownika Współczesnych Pisarzy Polskich" oraz końcowego etapu prac nad hasłami współczesnymi w przewodniku "Pisarze polscy", winien zostać ukształtowany plan prac na dalsze lata?

Gdy chodzi o potrzeby badaczy literatury współczesnej, sprawą istotną wydaje się brak informacji o życiu i twórczości pisarzy współczesnych starszej generacji w okresie ostatniego ćwierćwiecza (w serii I "Słownika Współczesnych Pisarzy Polskich" informacje doprowadzone były tylko do r. 1957, z tym, iż brak wówczas roczników "Polskiej Bibliografii Literackiej" za lata 1950-1955 wpłynął na duże luki w danych z tych lat); gdy chodzi o pisarzy debiutujących w okresie 1950-1965, brak pełnej informacji za ostatnie dziesięciolecie; całkowicie zaś brak informacji o pisarzach debiutujących po 1965 r. Równocześnie brak opracowania dokumentacyjnego, które zawierałoby dane o grupach literackich i instytucjach współczesnego życia literackiego.

Stąd też celowe wydaje się podjęcie w Pracowni Dokumentacji Literatury Współczesnej prac zespołowych nad kompendium,

które składałoby się ze słownika biobibliograficznego pisarzy współczesnych wszystkich generacji oraz tomu haseł rzeczowych, który mógłby zawierać też bibliografię najważniejszych problemów literatury współczesnej (prace historycznoliterackie i krytycznoliterackie w wyborze).

Cenną pomocą dla badaczy współczesności byłoby opublikowanie opracowanej przed wielu laty zespołowo "Kroniki życia literackiego w PRL (1944/45-1969)" pod red. doc. E. Korzeniewskiej, a od 1965 r. - dra hab. J. Stradeckiego. Tekst z pewnymi zmianami redakcyjnymi, w układzie wg kolejności pięcioleci, mógłby być publikowany sukcesywnie, w niewielkim nakładzie, techniką małej poligrafii.

Dla szerszego kręgu czytelników użyteczne byłoby, jak się wydaje, ogłoszenie jako oddzielnej publikacji słownika biobibliograficznego pisarzy współczesnych, który składałby się z haseł z "Pisarzy polskich" oraz ok. 50 haseł nowych. Przygotowanie takiego tomu, odpowiednio uzupełnionego, zajęłoby około roku.

Dr hab. Jadwiga Czachowska

ZBIORY IKONOGRAFICZNE W BIBLIOTECE IBL

O zbiorach ikonograficznych w Bibliotece IBL pisaliśmy w BP, z. 35/1969. Omówiono je tam według podziału proveniencyjnego, a więc:

- ikonografia Fundacji J.J. Michalskich
- fototeka Korbutianum
- zbiory własne, tzn. zgromadzone już przez Bibliotekę.

Komunikat niniejszy jest poświęcony wyłącznie zbiorom własnym Biblioteki, czyli temu, co w ciągu 10 lat zgromadziła, i